

بررسی نیازهای اطلاعاتی اعضای هیات علمی دانشگاه بوعلی سینا همدان

نویسنده: اکرم شیری

دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی

عنوان اولین قدم در راه ایجاد و استقرار مراکز اطلاع رسانی و ارائه روشهای نیازسنجی اطلاعات می تواند از یک سو فرایند اطلاع رسانی را بهبود بخشد و از سوی دیگر نقش محوری نیازسنجی اطلاعات را تبیین و آشکار نماید. اولین قدم و مرحله در تامین نیازهای اطلاعاتی، شناخت دقیق نیازها و تبیین همه جانبه مفهوم نیاز است. (بابایی، ۱۳۷۸، ت).

این تحقیق به منظور بررسی و شناخت نیازهای اطلاعاتی اعضای هیات علمی دانشگاه بوعلی سینا انجام گرفته و میزان آشنایی اعضای هیات علمی با منابع کتابخانه، نوع منابع اطلاعاتی موردنیاز آنها و هماهنگی مجموعه کتابخانه در جهت تامین نیازهای اطلاعاتی آنها مدنظر پژوهشگر بوده است. همچنین مشکلات اعضای هیات علمی در دسترسی به منابع موردنیاز نیز در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است.

دانشگاه بوعلی سینا همدان از نخستین دانشگاه‌های تاسیس شده در غرب کشور می‌باشد و طی سال‌های اخیر به عنوان یکی از معتبرترین مراکز آموزشی و پژوهشی کشور مطرح و از جایگاه علمی ویژه‌ای برخوردار شده است.

مهمترین موفقیتی که در میان سایر موفقیت‌های دانشگاه بوعلی سینا چشمگیرتر است، انتخاب آن به عنوان مرکز دانشگاه‌های غرب کشور است. در ضمن انتخاب مسئول دانشگاه بوعلی سینا به عنوان مسئول هیات ممیزه دانشگاه‌های غرب کشور و دانشگاه بوعلی سینا به عنوان قطب دانشگاهی غرب کشور و مرکز هیات ممیزه این دانشگاه‌ها، گامی مهم در راستای پیشبرد اهداف مقدس نظام جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. (هفته نامه همدان ۱۴۰۰، آبان ۱۳۸۵، ص ۴).

اهمیت و فایده پژوهش

در واقع فواید این پژوهش را می‌توان به صورت زیر خلاصه کرد:

- ۱- شناسایی مشکلات اعضای هیات علمی در دسترسی به اطلاعات و تلاش در حل مشکلات
- ۲- آگاهی مسئولان کتابخانه و معاونت پژوهشی از نیازهای اطلاعاتی

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی و شناخت نیازهای اطلاعاتی ۲۴۱ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه بوعلی سینا با روش پیمایشی- توصیفی انجام گرفته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد از بین منابع اطلاعاتی (چاپی و الکترونیکی)، اینترنت ۷۷/۶ درصد، کتاب ۶۸/۵ درصد، نشریات ادواری ۴۹ درصد و مجلات الکترونیکی با ۴۶/۹ درصد در اولویت هستند. در مجموع ۸۰ درصد از اطلاعات مورد نیاز، جهت تدریس، ۶۷/۶ درصد برای پژوهش، ۳۰ درصد برای تألیف و ۵۶ درصد جهت روزآمدسازی اطلاعات، مورد نیاز است. همچنین انگیزه و هدف ۷۵/۵ درصد اعضای هیات علمی برای افزایش کیفیت و کارایی تدریس، ۶۹/۷ درصد روزآمد کردن اطلاعات تخصصی و ۴۴/۴ درصد تألیف کتاب و مقاله می‌باشد. ۸۰/۱ درصد استادان برای کسب اطلاعات، منابع به زبان انگلیسی و ۳۷/۸ درصد به منابع زبان فارسی نیاز دارند میزان آشنایی ۴۳/۶ درصد جامعه آماری با پایگاه‌های اطلاعاتی و اینترنت در حد زیاد است. از بین مجراهای رسمی جستجوی اطلاعات، ۴۶/۱ درصد، استفاده از شبکه‌های اطلاع‌رسانی و از بین مجراهای غیر رسمی، ۴۷/۷ درصد، تماس با همکاران داخلی کشور در اولویت هستند. همچنین تجزیه و تحلیل نشان داد مشکل اساسی در دستیابی به اطلاعات، ۸۵/۹ درصد کمبود منابع کافی در کتابخانه، ۴۷/۳ درصد کمبود وقت و اشتغال زیاد، ۲۴/۹ درصد کمبود همکاری‌های بین کتابخانه‌ای و ۱۰/۴ درصد نبودن سالن مطالعه برای اعضای هیات علمی می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: نیازهای اطلاعاتی، اعضای هیات علمی، دانشگاه بوعلی سینا، منابع اطلاعاتی

مقدمه

اطلاعات و اطلاع رسانی نقش مهمی در توسعه و پیشرفت جوامع دارد. امروزه اشاعه اطلاعات اهمیت بیشتری از ذخیره مدارک یافته است. دستیابی به اطلاعات صحیح و روزآمد در هر مرحله از تحقیق ضروری و با اهمیت است از طرفی تعداد بسیاری از محققان کشور را دانشگاهیان تشکیل می‌دهند و به نظر می‌رسد که مهمترین منبع کسب اطلاعات آنها، کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی دانشگاهی و تخصصی باشد. هدف هر سازمان و مرکز رفع نیازهای استفاده کنندگان است. توجه اهمیت اساسی نیازسنجی اطلاعات به

اعضای هیات علمی

۳- اصلاح مجموعه کتابخانه های دانشگاه بوعلی سینا

۴- ارائه راهبردهای موثر کسب اطلاعات موردنیاز استادان

۵- برنامه ریزی صحیح و مناسب برای سیاست مجموعه سازی آتی

۶- بهبود خدمات اطلاع رسانی در کتابخانه دانشگاه بوعلی سینا و غنی-

سازی مجموعه موجود

۷- جلوگیری از اتلاف بودجه، وقت و تعدیل منابع کتابخانه (تعدیل موضوعی)

پرسش‌های اساسی

۱- اعضای هیات علمی از چه ویژگیهای فردی برخوردار هستند؟

۲- روش دستیابی به اطلاعات کتابشناختی منابع موردنظر توسط اعضای

هیات علمی کدام است؟

۳- کدام منابع اطلاعاتی بیشتر مورد نیاز اعضای هیات علمی است؟

۴- اعضای هیات علمی با چه اهدافی اطلاعات را جستجو می‌کنند؟

۵- اعضای هیات علمی تا چه میزان با پایگاهها و شبکه های اطلاعاتی

آشنایی دارند؟

۶- اطلاعات مورد نیاز اعضای هیات علمی بیشتر به چه زبانی است؟

۷- نقش منابع اطلاعاتی (دستی- ماشینی) در تامین نیازهای اطلاعاتی

اعضای هیات علمی چه میزان است؟

۸- چه مشکلاتی در دستیابی به اطلاعات بر سر راه اعضای هیات علمی

وجود دارد؟

۹- کدامیک از روشهای جستجوی اطلاعات (مجراهای رسمی یا غیررسمی)

بیشتر مدنظر اعضای هیات علمی می‌باشد؟

جامعه آماری و روش پژوهش

پژوهش به روش پیمایشی و از نوع توصیفی انجام شده است و جامعه مورد

مطالعه ۲۴۱ نفر از اعضای هیات علمی دانشگاه بوعلی سینا هستند که

در رشته و گرایش مختلف موجود در دانشگاه بوعلی سینا، بصورت تمام

وقت یا نیمه وقت، پیمانی و رسمی مشغول به تدریس هستند.

یافته‌های پژوهش و تجزیه و تحلیل آنها

یافته های پژوهش حاضر بر اساس داده های موجود در ۲۴۱ پرسشنامه

تکمیلی توسط اعضای هیات علمی دانشگاه بوعلی سینا که در پنج دانشکده

و یک آموزشکده مشغول به تدریس هستند، بنا شده است. جدول شماره یک

تعداد اعضای هیات علمی در گروههای مختلف آموزشی را نشان می دهد.

در این خصوص گروه علوم انسانی، فنی و مهندسی، علوم کشاورزی و علوم

پایه به صورت مستقل و گروههای هنر، شیمی و دامپزشکی به لحاظ تعداد

کم اعضای هیات علمی با هم ادغام و تحت عنوان سایر رشته ها آورده

شده است.

جدول شماره ۱- تعداد اعضای هیات علمی به تفکیک گروههای آموزشی

جنسیت	گروه آموزشی					جمع
	علوم انسانی	فنی و مهندسی	کشاورزی	علوم پایه	سایر (هنر، شیمی، دامپزشکی)	
زن	۱۶	۲	۸	۹	۵	۴۰
مرد	۲۰۸	۳۸	۱۹۸	۲۸۰	۱۳۹	۱۶۶
جمع	۲۲۴	۴۰	۲۰۶	۲۸۹	۱۴۴	۵۰۰

چنانچه در جدول فوق ملاحظه می شود از مجموع ۲۴۱ نفر جامعه آماری ۴۰ نفر (معادل ۱۶/۶ درصد) را زنان و ۲۰۱ نفر (معادل ۸۳/۴) را مردان تشکیل داده اند. از سویی دیگر از مجموع افراد حجم نمونه ۲۷ نفر در گروه آموزشی علوم انسانی ۵۱ نفر در گروه آموزشی فنی و مهندسی، ۴۱ نفر در گروه آموزشی علوم کشاورزی، ۳۶ نفر در گروه آموزشی علوم پایه و ۳۶ نفر در سایر گروههای آموزشی هنر، شیمی و دامپزشکی قرار دارند.

جدول شماره ۲- توزیع فراوانی روش به دست آوردن اطلاعات کتابشناختی منابع مورد نیاز به تفکیک گروههای آموزشی

روش مورد استفاده	گروه آموزشی					جمع
	علوم انسانی	فنی و مهندسی	کشاورزی	علوم پایه	سایر (هنر، شیمی، دامپزشکی)	
استفاده از برگه دی	۶۸	۲۰	۱۱۶	۸۳	۰	۲۸۷
مراجعه مستقیم به مخزن یا کتابخانه	۲۰۸	۲۸	۱۹۸	۲۸۳	۱۳۳	۲۶۶
استفاده از پایگاه	۱۸۱	۳۸	۱۹۸	۲۸۰	۱۳۹	۲۶۶
مراجعه به کتابدار	۱۹۸	۳۸	۱۹۸	۲۸۰	۱۳۹	۲۶۶
مراجعه به منابع مرجع	۸۳	۰	۰	۰	۰	۸۳
مراجعه به متخصصان موضوعی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بدون پاسخ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جمع	۲۲۴	۴۰	۲۰۶	۲۸۹	۱۴۴	۵۰۰

جدول بالا نشان میدهد که ۱۵ نفر (معادل ۶/۲ درصد) برای به دست آوردن اطلاعات کتابشناختی از برگه‌دان استفاده می‌کنند. ۶۴ نفر (معادل ۲۶/۶ درصد) از جامعه آماری به طور مستقیم به مخزن مراجعه می‌کنند (البته با کمک کتابدار). ۱۲۵ نفر (معادل ۵۱/۹ درصد) از رایانه استفاده می‌کنند. ۲۵ نفر (معادل ۱۰/۴ درصد) به کتابداران مراجعه می‌کنند. ۷ نفر (برابر ۲/۹ درصد) به منابع مرجع مراجعه می‌کنند و تنها ۴ نفر (معادل ۱/۷ درصد) به متخصصان موضوعی مراجعه می‌کنند. بنابراین استفاده از رایانه برای جستجوی اطلاعات کتابشناختی منابع موردنیاز در اولویت قرار دارد.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

جدول شماره ۳- توزیع فراوانی اولویت جستجوی منابع اطلاعاتی

منبع تأمین نیاز اطلاعاتی	فراوانی	درصد
اینترنت	۱۸۷	۷۷٫۶
کتاب	۱۶۵	۶۸٫۵
نشریات ادواری	۱۱۸	۴۹٫۰
مجلات الکترونیکی	۱۱۳	۴۶٫۹
پایان نامه ها	۲۳	۹٫۵
گزارش تحقیقاتی	۱۹	۷٫۹
لوح های فشرده	۱۶	۶٫۶
اخبار و اطلاعات علمی و فنی	۱۰	۴٫۱
کاتالوگ و بروشور	۸	۳٫۳
پروانه ثبت اختراع	۱	۰٫۴
N=۲۴۱		

از اعضای هیأت علمی افزایش کیفیت و کارایی تدریس، ۱۶۸ مورد (۶۹/۷ درصد) روزآمد کردن اطلاعات تخصصی، ۱۰۷ مورد (۴۴/۴ درصد) تألیف کتاب و مقاله، ۴۷ مورد (۱۹/۵ درصد) انجام طرح و پروژه تحقیقاتی، ۴۳ مورد (۱۷/۸ درصد) حفظ صلاحیت حرفه ای و تخصصی، ۳۳ مورد (۹/۵ درصد) شناسایی منابع تخصصی، ۲۸ مورد (۴/۵ درصد) راهنمایی در تهیه رساله، ۲۵ مورد (۱۰/۴ درصد) شرکت در سمینارها و کنفرانسها را در اولویت قرار داده اند. همانگونه که مشاهده می شود گزینه افزایش کیفیت و کارایی تدریس رتبه نخست اهمیت را دارا می باشد.

جدول شماره ۴ پاسخگوی پرسش اساسی چهار می باشد. همانطور که از جدول فوق پیداست مهمترین هدف اعضای هیأت علمی در جستجوی اطلاعات افزایش کیفیت و کارایی تدریس و کم اهمیت ترین هدف، شناسایی منابع تخصصی می باشد.

جدول شماره ۵- میزان آشنایی اعضای هیأت علمی با پایگاههای اطلاعاتی و اینترنت

میزان آشنایی	گروه آموزشی					
	علوم انسانی	فنی و مهندسی	علوم کشاورزی	علوم پایه	سایر (مهندسی، پزشکی، هنر)	جمع
خیلی زیاد	۶٫۲	۹٫۸	۱۷٫۱	۱۱٫۱	۱۳٫۸	۱۰٫۵
زیاد	۲۸٫۶	۶۰٫۸	۴۶٫۳	۳۷٫۱	۴۴٫۱	۳۳٫۶
متوسط	۴۱٫۵	۲۸٫۵	۳۱٫۱	۳۱٫۳	۳۶٫۱	۳۰٫۳
کم	۱۱٫۳	۳٫۸	۲٫۱	۰٫۰	۸٫۶	۸٫۸
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

بطور کلی میزان آشنایی ۱۰۵ نفر (۴۳/۶ درصد) از اعضای هیأت علمی با پایگاههای اطلاعاتی و اینترنت در حد زیاد است که نسبت به سایر گزینهها رتبه نخست را به خود اختصاص داده است. در حالیکه میزان آشنایی ۲۵ نفر (۱۰/۴ درصد) خیلی زیاد، ۹۷ نفر (۴۰/۲ درصد) متوسط و ۱۴ نفر (۵/۸ درصد) کم می باشند. بنابراین می توان گفت جامعه آماری در حد متوسط یا در حد زیاد با پایگاههای اطلاعاتی و اینترنت آشنایی دارند. در ضمن افراد گروه فنی و مهندسی نسبت به سایر گروهها از آشنایی بیشتری در این زمینه برخوردار هستند.

جدول شماره ۶- زبان مورد استفاده اعضای هیأت علمی

زبان مورد استفاده	گروه آموزشی					
	علوم انسانی	فنی و مهندسی	علوم کشاورزی	علوم پایه	سایر (مهندسی، پزشکی، هنر)	جمع
فارسی	۱۹٫۱	۸٫۸	۳٫۷	۰٫۰	۱٫۱	۳۷٫۸
انگلیسی	۱۷٫۳	۶۰٫۳	۱۶٫۲	۱۳٫۷	۱۲٫۱	۸۰٫۱
فرانسوی	۱٫۳	۰٫۵	۱٫۳	۰٫۰	۰٫۰	۳٫۱
آلمانی	۰٫۵	۰٫۵	۰٫۰	۰٫۰	۰٫۰	۱٫۰
N=۲۴۱						

۹۱ نفر (۳۷/۸ درصد) از اعضای هیأت علمی از اطلاعات به زبان فارسی، ۱۹۳ نفر (۸۰/۱ درصد) از اطلاعات به زبان انگلیسی، ۹ نفر (۳/۷ درصد) اطلاعات به زبان فرانسه و ۴ نفر (۱/۷ درصد) اطلاعات به زبان آلمانی استفاده می کنند. زبان انگلیسی با ۸۰ درصد، پرطرفدارترین زبان مورد تقاضا

جدول شماره ۳ نشان می دهد که از بین منابع اطلاعاتی (چاپی - الکترونیکی) کدام منبع بیشتر مورد جستجوی اعضای هیأت علمی است با توجه به اینکه امکان انتخاب بیش از یک گزینه برای استادان وجود داشت نتایج زیر بدست آمد: اینترنت ۱۸۷ مورد (۷۷/۶ درصد) در رتبه اول قرار دارد و به ترتیب کتاب ۱۶۵ مورد (۶۸/۵ درصد)، نشریات ادواری ۱۱۸ مورد (۴۹/۰ درصد)، لوح فشرده ۱۶ مورد (۶/۶ درصد)، اخبار و اطلاعات علمی و فنی ۱۰ مورد (۴/۱ درصد)، کاتالوگ و بروشور ۸ مورد (۳/۳ درصد) و پروانه ثبت اختراع (patent) ۱ مورد (۰/۴ درصد) در رتبه های بعدی قرار دارند. بنابراین اینترنت با بیشترین انتخاب در رتبه اول و پروانه ثبت اختراع با حداقل انتخاب در اولویت آخر از نظر اعضای هیأت علمی هستند.

جدول شماره ۴- هدف از جستجوی اطلاعات

هدف از جستجوی اطلاعات	درصد
افزایش کیفیت و کارایی تدریس	۷۷٫۶
روزآمد کردن اطلاعات تخصصی	۶۸٫۵
تألیف کتاب و مقاله	۴۴٫۱
انجام طرح و پروژه تحقیقاتی	۴۹٫۰
حفظ صلاحیت حرفه ای و تخصصی	۱۷٫۸
راهنمایی در تهیه رساله	۱۱٫۶
شرکت در سمینارها و کنفرانس ها	۱۰٫۴
شناسایی منابع تخصصی	۹٫۵
N = ۲۴۱	

در مورد انگیزه و هدف جستجوی اطلاعات، هر عضو هیأت علمی مجاز به انتخاب بیش از یک گزینه بوده است، به همین دلیل تعداد پاسخها از ۲۴۱ محاسبه شد و پاسخهای زیر دریافت شده است: ۱۸۲ مورد (۷۵/۵ درصد)

برای کسب اطلاعات مورد نیاز می باشد.

همانطور که یافته های جدول ۶ نشان می دهد، از بین گروههای آموزشی، گروه فنی و مهندسی بیشترین متقاضیان را برای منابع انگلیسی دارد و این در حالی است اعضای هیات علمی گروه آموزشی علوم انسانی، با بیشترین درصد خواهان اطلاعات به زبان فارسی هستند.

اعضای هیات علمی ۲۵ مورد (۱۰/۴ درصد)، محدودیت ساعت کار کتابخانه ۱۹ مورد (۷/۹ درصد)، کمبود متخصص کتابداری و اطلاع رسانی ۱۴ مورد (۵/۸ درصد)، عدم مهارت فردی در جستجوی منابع ۱۰ مورد (۴/۱ درصد)، ناتوانی در استفاده از کامپیوتر ۶ مورد (۲/۵ درصد)، ناآشنایی به زبانهای خارجی ۴ مورد (۱/۷ درصد).

جدول شماره ۷- میزان رفع نیازهای اطلاعاتی اعضای هیات علمی

میزان رفع نیازها با منابع کتابخانه	گروه آموزشی	علوم انسانی	فنی و مهندسی	علوم کشاورزی	علوم پایه	سایر (غیررسمی)	جمع
خیلی زیاد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
زیاد	۷۸	۶۸	۹۸	۱۱	۱۱	۱۱	۹
متوسط	۸۸	۶۹	۱۳	۱۱	۱۱	۱۱	۲۲
کم	۲۴	۲۱	۱۳	۳	۳	۳	۲۷
خیلی کم	۱۰	۱۲	۲	۱	۱	۱	۱۰
درصد	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۹- توزیع فراوانی نوع مجراهای رسمی مورد جستجوی جامعه آماری به تفکیک گروههای آموزشی

میزانهای رسمی	گروه آموزشی	علوم انسانی	فنی و مهندسی	علوم کشاورزی	علوم پایه	سایر (غیررسمی)	جمع
طریق در ضمن طرح خارجی	۱۳	۱۱	۱۱	۱۱	۱۳	۱۱	۱۲
حضور در گردهمایی داخل کشور	۲۹	۱۱	۱۱	۱۱	۲۲	۱۱	۱۸
حضور در گردهمایی خارج از کشور	۸	۲	۲	۲	۸	۸	۸
شبکه های اطلاع رسانی	۳۱	۶	۶	۶	۳۰	۱۲	۱۹
کتابخانه دانشکده	۱۹	۱۲	۱۲	۱۲	۸	۱۲	۱۱
کتابخانه مدرسه دانشکده ها	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲
بدون پاسخ	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۰
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

رفع نیازهای اطلاعاتی ارتباط مستقیم با منابع اطلاعاتی (چاپی - الکترونیکی) دارد. بر اساس جدول ۶ میزان رفع نیازهای اطلاعاتی گروههای مختلف آموزشی بررسی شد. یافته نشان می دهد که گروه آموزشی علوم پایه و سایر (شیمی، هنر، دامپزشکی) با بیشترین درصد، میزان رفع نیازهای اطلاعاتی شان را در حد زیاد ذکر کرده اند در حالی که گروه فنی و مهندسی با بیشترین درصد (۱۳/۷٪)، میزان رفع نیازهایشان را در حد خیلی کم عنوان کرده اند.

در جستجوی اطلاعات از طریق مجراهای رسمی از نظر اعضای هیات علمی ۱۱۱ نفر (۴۶/۱ درصد) استفاده از شبکه های اطلاع رسانی، ۴۵ نفر (۱۸/۷ درصد) حضور در گردهماییهای داخل کشور، ۳۴ نفر (۱۴/۱ درصد) استفاده از کتابخانه دانشکده، ۳۲ نفر (۱۳/۳ درصد) عضویت در انجمنهای علمی خارجی، ۱۲ نفر (۵ درصد) حضور در گردهماییهای خارج کشور، ۵ نفر (۲/۱ درصد) استفاده از کتابخانه های سایر دانشگاهها را بیان کردند. همانطور که ملاحظه می شود شبکه های اطلاع رسانی مهمترین مجرای رسمی جستجوی اطلاعات برای افراد حجم نمونه می باشد.

جدول شماره ۸- مشکلات اعضای هیات علمی در دستیابی به منابع

مشکلات	درصد
کمبود منابع کافی در کتابخانه	۸۵٫۹
کمبود وقت و اشتغال زیاد	۴۷٫۳
کمبود همکاری های بین کتابخانه ای	۲۱٫۹
نبودن سالن مطالعه مناسب برای هیات علمی	۱۰٫۵
محدودیت ساعت کار کتابخانه	۷٫۹
کمبود متخصص کتابداری و اطلاع رسانی	۵٫۸
عدم مهارت فردی در جستجوی منابع	۴٫۱
ناتوانی در استفاده از کامپیوتر	۲٫۵
ناآشنایی به زبان های خارجی	۱٫۷

جدول شماره ۱۰- توزیع فراوانی نوع مجراهای غیر رسمی مورد جستجوی جامعه آماری به تفکیک گروههای آموزشی

میزانهای غیر رسمی	گروه آموزشی	علوم انسانی	فنی و مهندسی	علوم کشاورزی	علوم پایه	سایر (غیررسمی)	جمع
تماس با همکاران داخل کشور	۱۹	۱۹	۲۱	۱۶	۲۲	۲۸	۱۷
تماس با همکاران خارج کشور	۱۸	۱۹	۲۹	۱۹	۱۹	۳۱	۲۲
کتاب فروشی ها	۱۸	۱۸	۳	۱۲	۸	۱۹	۱۲
کتابخانه شخصی	۱۸	۱۸	۹	۱۷	۱۳	۸	۱۳
بدون پاسخ	۱	۱	۲	۱	۱	۰	۲
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

از بین مجراهای غیر رسمی جستجوی اطلاعات، ۱۱۵ نفر (۴۷/۷ درصد) تماس با همکاران داخل کشور، ۵۵ نفر (۲۲/۸ نفر) تماس با همکاران خارج کشور، ۳۱ نفر (۱۲/۹ درصد) کتاب فروشی ها و ۳۳ نفر (۱۳/۷ درصد) استفاده از کتابخانه شخصی را عنوان کرده اند. بنابراین تماس با همکاران داخل کشور به عنوان مهمترین منبع غیررسمی جستجوی منابع برای اعضای هیات علمی می باشد.

در بررسی مشکلات اعضای هیات علمی در دستیابی به اطلاعات، با توجه به اینکه هر فرد مجاز به انتخاب بیش از یک گزینه بود. تعداد پاسخ ها نسبت به کل افراد (۲۴۱ نفر) محاسبه شده است. کمبود منابع کافی در کتابخانه با فراوانی ۲۰۷ پاسخ (۸۵/۹ درصد) اولین و مهمترین مشکل استادان ذکر شده است. به ترتیب فراوانی پاسخ مشکلات بعدی عبارتند از:

کمبود وقت و اشتغال زیاد ۱۱۴ مورد (۴۷/۳ درصد)، کمبود همکاریهای بین کتابخانه ای ۶۰ مورد (۲۴/۹ درصد)، نبودن سالن مطالعه مناسب برای

۵
مجموعه

نتیجه گیری

مطالعه نیازهای اطلاعاتی استفاده کنندگان، کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی را در فراهم آوری اطلاعات و تغییرات سازنده در خدمات اطلاع رسانی یاری می دهد. با توجه به اینکه اعضای هیات علمی از نظر ویژگیهای فردی با یکدیگر متفاوت هستند، در نتیجه الگوهای رفتاری آنها نیز از یکدیگر متمایز خواهد بود. بنابراین مطالعه نیازهای اطلاعاتی این قشر از جامعه ضروری به نظر می رسد و نتایج این مطالعات می تواند جهت بهبود خدمات و افزایش کارایی کتابخانه ها موثر واقع شود.

پژوهشگر بر اساس یافته های پژوهش موارد زیر را جهت ارتقاء و بهبود خدمات اطلاع رسانی و برآورده شدن نیازهای اطلاعاتی اعضای هیات علمی و دستیابی سریع آنها به منابع موردنیاز، پیشنهاد می کند:

- تجهیز کتابخانه ها به رایانه جهت جستجوی منابع کتابخانه
- ایجاد زمینه هایی برای استفاده بهتر و سریعتر اعضای هیات علمی از اینترنت و پایگاههای اطلاعاتی

- اشتراک نشریات داخلی و خارجی

- افزایش بودجه برای تهیه منابع کتابخانه های بویژه منتجع تخصصی و مرجع

- ایجاد امکاناتی برای برقراری ارتباط و اتصال با شبکه های اطلاع رسانی

- ارائه راهکارهای مناسب برای کاهش هزینه ها و افزایش سرعت دستیابی به منابع.

منابع

۱. آذرنگ، عبدالحسین. شمه ای از اطلاعات و ارتباطات، تهران: کتابدار، ۱۳۷۸.

۲. بابایی، محمود. نیازسنجی اطلاعات، تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، ۱۳۷۸.

۳. بابایی، محمود، مبانی نیازسنجی اطلاعات، مجله اطلاع رسانی دوره ۱۲، شماره ۴، ۱۳۷۶.

۴. خزایی، اردشیر. "دانشگاه بوعلی سینا، قطب دانشگاهی غرب کشور". هفته نامه همدان، ۱۴۰۰. سال سوم، ۹۲ (آبان، ۱۳۸۵): ۴.

۵. میدوز، ج.، شناخت اطلاعات، ترجمه محمد خندان، مهدی محامی، تهران، کتابدار، ۱۳۸۳.

